

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

LVI. De Certitudine Justificationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

clusionem; at, ait, quia homo exemplar suum non exæquat, idcirco gratiosam requirit iustitiæ imputationem, ut fundamentum tam donationis, quam acceptationis coram DEO. Sed absque ullo fundamento hoc asserit. Nunquid pari jure vel injuriâ posset aliquis Ostrandri Sæctator explodere etiam Christi iustitiam humanam, ac dicere, eam non adæquare suum prototypum divinum, ideoque debere illius defectum per hujus plenitudinis imputationem suppleri? eadem sanè proportionaliter utrobique æqualis est ratio, ut consideranti patebit. *Quartò.* Si actus illi fiduciæ semper & infallibiliter iustificat, sequitur omnes, qui illos eliciunt, semper & infallibiliter fieri justos. Atqui Calvinistæ æquè ac Lutherani jactant se de hujusmodi actibus elicitis. Ergo & hi & illi erunt justii. Cur ergo se invicem tanquam hæreticos accusant ac damnant? Non obest, quod utriq; alijs laborent erroribus; quia isti omnes tolluntur; & per fiduciam illam vel fiunt justii, & concludit optimè argumentum: vel non fiunt. Ergo sola fiducia non iustificat.

X. Respond. *ad primum* in oppositum. *Gratiâ suâ nos gratis sibi acceptos fecit in Dilecto, id est Christo* Eph. i. cir. & Verbum græcum *χρησίων* significare internè gratiosos, & formosos facere; unde Interpretres in hunc locum communiter docent, per gratiæ Sanctificantis infusionem nos gratiosos fieri, & quidem in Dilecto, id est, Christo nos debere, quod nõ solum à peccatis simus liberati, sed etiam Amici Dei effecti. Hanc ipsam declarationem dat D. Chrysostrmus doctrinæ Paulinæ, & textus græci scientissimus. Et quis hujus expositioni non plus credat, quam vanissimis glossatoribus hæreticis? *Ad secundum* distinguendo Antecedens. Fides facit, ut ea, quæ speramus & nondum existunt in substantia seu à parte rei, subsistant in anima & intentionaliter, concedo Antecedens. Facit ut subsistant, id est, certò expectemus ea, quæ speramus, scilicet promissam Misericordiam Resurrectionem, Gloriam &c. negatur Antecedens. & Consequentia; priori modo sumunt vocem *inchoatis* S. Chrysostrmus caterique Græci, qui optimè norunt illius vocis vim. *Ad tertium.* licet aliqui Catholici Doctores contendat, fidem in Script. nunquam sumi pro fiducia: alij verò concedant, id subinde fieri, omnes tamen unanimi consensu negant, fidem iustificantem esse illam fiduciam, ob argumenta tum hac, tum priori controversiâ adducta. Hoc concedimus, fiduciam esse conjunctam fidei, ut manifestè apparet in Abraham; in quem modum explicari possunt plura exempla, quæ Gerhardus ex Sac. Scriptura affert. *Ad quartum.* absolute quidem & complete non disponere ad justificationem, nisi fidem, quæ per dilectionem operatur; siquidem *omnis, qui non diligit, manet in morte* Joan. i. c. 3. v. 14. inchoatè tamen, & incompletè ad justificationem disponere fidem tum historicam v.g. mortis Christi, quia facile avocatur à peccatis, & ad spem erigit illa dilectio Christi erga genus humanum, tum comminationis pænarum ob similem rationem, tum respicientem præcepta & leges operum faciendorum, quia excitat propositum bene agendi sine quo nemo iustificatur. De reliquo fidei iustificantis munus esse reddere singulos absolute certos de remissione peccatorum, nimis falsum atq; hæreticum est, ut abunde constat ex dictis. *Ad quintum.* sequelam hanc esse proflus stramineam, cum

nulli Catholicorum non constet, fidem explicitè tam non esse necessariam ad justificationem de Tobia cane, & innumeris similibus, quæ non sunt revelata, ut singulis innotescant, & explicitè credantur. Sed tamen, quia revelata sunt ab omnibus fidelibus, saltem implicite credi ea oportet. Cætera S. Scripturæ & Patrum testimonia, quæ hæretici pro se allegant, loquuntur vel de revelatione assentiæ Christi generaliter in Ecclesia, vel de aliquâ certitudine Morali ex operibus accepta, ut ex Scholasticis etiam ostendit Arriaga Tom. 4. D. 49. de gratiâ à n. 4. qualis certitudo moralis non tollit, aut impedit orationem, Sacramenta, & alia pia opera, ut facit actus fidei, quo quis credit sibi remissa esse peccata, ut mox in sequenti Controvers. dicemus. Videri potest Becanus in Manuali à fol. 429.

CONTROVERS. LV.

DE CERTITUDINE JUSTIFICATIONIS.

Mirè blandiunt sibi hæretici, qualiter essent de peccatis sibi remissis, & insultant Catholicis tanquam de sua justificatione anxie fluctuantibus. Pro rei igitur declaratione supponimus. Certitudinem esse firmitatem quandam, & immutabilitatem veritatis, eamque esse triplicem. 1. est Objectiva, quæ est connexio necessaria terminorum, sive secundum se, ut homo est rationalis, sive ut subsunt principio infallibili, ut canis Tobia movit caudam ex hypothesi, quod Deus revelaverit. 2. Formalis seu Cognitionis, quæ est necessaria veritas actus ex certitudine objecti orta. 3. est Cognoscentis, firma scilicet adhæsiõ intellectus alicui objecto. Porro quædam certitudo est evidens, earum scilicet rerum, quæ aliquo modo videntur, ut principia prima rerum, conclusiones deductæ, res sensibus corporis perceptæ, quæ ultima etiam dicitur certitudo experientiæ; non esse autem certitudinem idem formaliter cum evidentiâ constat ex separatione harum proprietatum; etenim in actu fidei divinæ reperitur summa certitudo cum obscuritate veritatis, quantumvis cum evidentiâ credibilitatis. Demum objecti & cognitionis solet triplex assignari certitudo. Nimirum. 1. Moralis, quæ habetur ex motivis absolute quidem fallibilibus, moraliter tamen infallibilibus. 2. Physica, quæ naturaliter est infallibilis, miraculo tamen fallere potest, sicut ignis in fornace Babilonica non uffit tres pueros, licet absque miraculo ex naturâ suâ id fecisset. 3. Metaphysica, quæ habetur ex objecto, quod nec divinitus aliter esse potest, ut certitudo de homine, quod sit rationalis &c.

his suppositis.

PARS PRIOR.

DOCTRINAE CATHOLICORUM.

I. Doctrina prima. Justificatus citra specialem DEI revelationem non potest certitudine fidei scire, se esse in statu gratiae. Traditur haec veritas Catholica in S. Scriptura Prov. 20. v. 9. *quis potest dicere, mundum est cor meum, purus sum à peccato? At si quis fidelis fide divinà credere debeat, sibi peccata esse dimissa, omnes possunt affirmare illud, quod Scriptura negat. Ecclesiastæ 9. v. 1. & 2. sunt iusti, atque sapientes, & opera eorum in manu DEI, & tamen nescit (scilicet iustus.) utrum odio vel amore dignus sit, sed omnia in futurum reservantur incerta, eò quod omnia eveniant iusto aequo, ac impio. 1. ad Corinth. 4. v. 4. neque me ipsum iudico, nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum, qui autem iudicat me Dominus est. Ad Philip. 2. v. 12. cum metu & tremore salutem vestram aperamini. Fidei autem certitudo omnem timorem & tremorem arceat. S. Scripturae ad stipulantur Concilia, & Patres. Tridentinum Sess. 6. c. 9. haec habet: *sed neq. illud asserendum est, oportere eos, qui vere iustificati sunt, absque omni dubitatione apud semetipsos statuere, se esse iustificatos. Et infra: sicut nemo pius de DEI misericordia, de Christi merito, deq. SACRAMENTORUM virtute & efficacia dubitare debet, sic quilibet, dum se ipsum, suamq. propriam infirmitatem & dispositionem respicit, de sua gratia formidare & timere potest, cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam DEI esse consecutum. Ex Sanctis Patribus Hieronymus cit. locum Ecclesiastæ c. 9. sic exponit: porro hic sensus est, etiam in hac de die cor meum, & scire volvi, quos Deus diligeret, & quos odisset; & inveni iustorum quidem opera in manu Dei esse, & tamen utrum amentur à Deo, an non, nunc eos scire non posse & ambiguos fluctuare, utrum ad probationem sustineant, qua sustinent, an ad supplicium. In futuro igitur scient, & in vultu eorum sunt omnia, id est antecedet eos, cum de hac vita discesserint, notitia istius rei, quia tunc est iudicium, & nunc certamen, & quicumque adversa sustinet, utrum per amorem Dei sustineant, ut Iob, an per odium ut plurimi peccatores, nunc habetur incertum. Haec ille, quid clarius dici potest pro doctrina Catholica? S. Augustinus in Psal. 149. circa verba exultabant Sancti in gloria, agens de modo gloriandi in conscientia, asserit, in ea posse consistere peccatum occultum, allegans illud Prov. 10. cit. *quis gloriabitur, mundum se esse à peccato, ita scribit. Est ergo modus quidam in conscientia gloriandi, ut noveris, fidem tuam esse sinceram, noveris esse spem tuam certam, noveris charitatem tuam esse sine simulatione, sed quoniam multa sunt adhuc sorte, qua possunt offendere oculos Dei; lauda eum, qui tibi ista donavit. Idem S. Pater L. 50. Homiliarum, hom. 35. tractans parabolam de decem virginibus sic ait: quid responderunt illis stultis, ne forte non sufficiat nobis & vobis: quando Apostolus dixit, sed neque me ipsum iudico. Si ergo conscientia nostra sub examine iudicij Dei trepidat, & quamvis sibi rectat putet, tamen timet, ne exeat iustitia regulà de thesauro illius, & inveniatur tortum, quod videbatur rectum, quanto minus curare debemus aliena iudicia. Et paulo post. Quando autem vivimus hic, de nobis ipsis nos ipsi iudicare non possumus; non dico quid cras erimus, sed quid hodie simus, quanto minus debemus moveri iudicij alienis, quam de***

conscientia nostra, qua nobis perhibet testimonium; nam gloria nostra debet esse conscientia nostra. Plura P. P. testimonia videri possunt apud Bellarm. P. 3. de iustif. c. 7. Verweis in speculo Ecclesiæ à. fol. 403. &c. Suadetur eadem Doctrina nostra ratione, quam insinuat Concilium Trident. verbis recens allatis Quia licet generalis promissio nobis facta fuerit, illa tamen absoluta non est, sed requirit aliquas conditiones; nempe ex parte iustificandi dispositiones: ex parte ministri intentionem ritè conferendi Sacramentum; nemo autem circa specialem revelationem scire potest, se rectè esse dispositum ad gratiam. Ministrum Sacramenti requisitam habuisse intentionem &c. Videantur DD. de Walenburch Tom. 2. fol. 509.

II Doctrina secunda. Nec certitudine Theologica possumus esse certi de propria iustitia, multò minus certitudinè evidenti physica aut metaphysica Ita omnes Catholici DD. cum S. Thoma. 1. 2. q. 112. a. 5. Ratio prioris partis est; quia ista certitudo Theologica deberet ex aliqua propositione revelata certò deduci, quod fieri nequit; tamen enim revelatum sit, Sacramentà esse efficacia, & ex se iustificare; quia tamen requirunt in nobis aliquas conditiones, de quibus nihil constare potest, non possumus ex illa revelata certò & Theologicè inferre, nos esse iustificatos per susceptionem Sacramentorum, aut per aliquem actum Sacramentalem. Ratio posterioris est; quia illa evidentia ex nullo effectu acquiri potest, multò minus ex aliqua causa, & ipsum Tridentinum satis insinuat illi cognitioni, quam de propria iustitia habemus, posse subesse falsum, quatenus ait: *nos non posse scire certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, nos esse in gratia.* Confirmatur utraque pars exemplis S. Scripturae & Historiæ Ecclesiasticæ; quæ docet Hilariones, Bernardos, aliosque viros integerrimos de sua iustitia aliquando formidasse; quomodo ergo credibile est, omnibus fidelibus certitudinem adesse de propria gratia, atque iustitia, & simul instructionem & adhortationem quotidie orandi: *dimitte nobis debita nostra, quæ petitio foret profusus frustranea.*

III. Dicunt Sectarij. David certus fuit de remissione peccatorum suorum, testante Prophetà Nathan. 2. Reg. 12. v. 13. quod Dominus transulis peccatum, & tamen postea conscripsit psalmos pœnitentiales, in quibus jugiter petebat remissionem peccatorum. Ergo certitudo veniæ non impedit ulteriorem ejus petitionem. Respond. duplicem esse remissionem peccatorum; unam quoad culpam, alteram quoad pœnam, & priori remissione obtentà plerumque restare adhuc aliquas pœnas temporales in hac vel alterà vita luendas; inter quas etiam numeratur privatio specialis familiaritatis cum Deo, & inde omnimodæ suavitatis ac consolationis. Licet ergo David per testimonium Prophetæ certus fuerit de remissa culpa, non tamen fuit certus de remissis omnibus pœnis; etenim filium infantem morte sublatum vidit, & se consolationibus divinis privatam sensit. Has ergo pœnas deprecabatur nominatim Psal. 50. v. 14. *Redde mihi letitiam Salutaris tui &c.* Nec hæretici hoc etiam modo respondere possunt, dicendo, se in oratione Dominica non petere remissionem culpæ, sed tantum pœnæ. Quia ipsi totam remissionem peccati ponunt in condonatione pœnæ, non in absolutione culpæ. Si ergo credunt

credunt illi, remissa sibi peccata, tum credunt condonatum pœnam, adeoque frustra ejus remissionem flagitant.

IV. *Doctrina tertia.* Nihilominus aliqui justi possunt habere moraliter talem certitudinem, quæ licet absolute falsitas ei subesse possit, & consequenter possint etiam humano modo dubitare, attamen simpliciter ita eos reddat securos, ut regulariter non admittant eam formidinem. Ita Valeria. Tom. 2. D. 8. q. 5. punct. 4. Suarez. Vasq. Vega, & teste Tanner. Tom. 2. q. 6. n. 120. communiter Catholici DD. Nam si supponamus aliquem, qui in primis longo tempore varijs Sacerdotibus Confessus nullam de aliquo illorum dubitandi rationem habuerit tam circa ordinem, quam intentionem: atque ipse insuper ad maximum semper dolorem se excitaverit & bonâ fide omnique morali diligentia adhibita semper accesserit: absque ullâ novâ mortalis conscientia toto illo tempore venialia sedulo confessus fuerit, cum proposito millies moriendi potius quam ullum mortale perpetrandi: magnam item animi pacem facilitatemque in vitandis etiam venialibus ex deliberatione expertus fuerit: denique rebus divinis deditus in eis consolationem senserit; hic, inquam, homo tamen reflexè diligentet hæc omnia signa considerando reperire possit aliquem formidini locum, attamen difficulter, ita ut ordinario modo, vel non possit haberi ea formido, vel certè facile arceri. Atque in hunc modum loquuntur tum S. Paulus 2. ad Corinth. 1. v. 12. de se, & perfectis Christianis ajens: *hæc est gloria nostra, testimonium conscientia nostra.* Et S. Joan. epist. 1. c. 2. v. 21. inquit, *si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum;* tum aliqui SS. PP. apud Tannerum loc. cit. relati. Videatur Bellarmin. Lib. 3. de justif. c. 3.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HÆRETI-
CORUM.

V. *Error primus* est, doctrinam Pontificiam, quod quis Fidelium in particulari de suâ justificatione & justitia certitudinem habere nequeat, esse aliquam hæresin à Novato & hujus sectatoribus Novatianis & Catharis excitatam. Ita præter alios sectarios nominatim Hailbrunner in novo suo Papatu fol. 96. Errori huic S. Scriptura & S. S. Patres aperte repugnant. Afferatur vel unicus textus è S. Scriptura clarè affirmans, quod ex fidelibus quis certò sciat suam justificationem & liberationem à peccatis, sicuti contrarium asserunt tum alij, tum illi textus, quos nos adduximus. Ostendatur etiam vel unicus Pater, qui unquam pro hæresi habuerit eandem doctrinam nostram, imò hanc Scripturæ non conformem agnoscat, & vel non tradat ipse, vel ab alijs traditam non supponat? Audiamus modò unum S. Ambrosium, qui in Psal. 118. Serm. 5. Scribit super ista verba: *auser opprobrium meum, quod suspiciatus sum: penitentia licet abolitum, suspectum tamen erat, ne forte maneret adhuc ejus opprobrium; & ideo Deum precatur, ut illud auferat, qui solus novit, quod nescire potest etiam, qui fecit.* Pulchra doctrina hujus S. Patris, sanctè vivere, & non securum se facere,

quasi à salute aberari non posset, sed semper Dei gratiam implorare. Quæ Adversarij de Novato ac hujus Affectis afferunt, credo quod nec ipsi intelligant. Fuit Novatus, ut Scribunt Theodoretus L. 3. Hæres. & Cyprianus Epist. 2. L. 4. Rom. Ecclesiæ Presbyter, voluitque vehementer, ut illi Christiani, qui in persecutione propter multa probra, & tormenta fuerunt lapsi, fidem Catholicam abnegando, non amplius reciperentur in Ecclesiam nec ullum illis Spirituale auxilium porrigeretur, etiam si supplices recipi postularent, & ad poenitentiam agendam se offerrent; de quorum proinde salute, extra Ecclesiam, & absque Spirituali auxilio præstito morientium utique certitudo nulla justificationis & salutis haberi poterat; sed quid hoc contra nos? ostendunt Adversarij, nos idem docere, cum è diametro oppositum dicamus, quod lapsi ad poenitentiam recipiantur, quod Spirituale illis auxilium præbeatur, quod ab Ecclesia non abigantur, ut clarissimis verbis tradit Concilium Trident. Sess. 6. c. 4. quod videri potest.

VI. *Error secundus.* Iustificatos fide divina certos esse de gratiâ suâ, & justitiâ. Ita passim Sectarij nostri temporis, ut videre est apud Gerhard L. 2. P. 3. à fol. 726. & Amesium Tom. 4. à fol. 145. atque alios asserentes: *hominem poenitentem, ac verè in Christum credentem posse ac debere esse certum, sibi propter Christum remissa esse peccata, ac se apud Deum esse gratiâ.* Probant hanc suam opinionem ex varijs S. Scripturæ textibus. 1. habetur Joan. 5. v. 19. *Scimus, quoniam ex Deo sumus.* & v. 10. *qui credit in Filium Dei habet testimonium Dei in se.* 2. habetur Rom. 8. v. 16. *ipse Spiritus reddidit testimonium conscientia nostro, quod sumus filij Dei.* 3. habetur Hebr. 6. v. 16. & sequent. *Homines enim per majorem sui jurant: & omnis controversia eorum finis ad confirmationem est juramentum, in quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationes hereditatis immobilitatem consilij sui, interposuit iurandum, ut per duas res immobiles, quibus impossibile est, mentiri Deum, fortissimum solatium habeant, qui confugimus ad remdam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animo utam, ac firmam &c.* 4. habetur Joan. 5. v. 24. *amen amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei, qui misit me, habet vitam æternam, & in judicium non venit, sed transit à morte ad vitam.* 5. habetur 2. Corinth. 1. v. 21. *Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos Deus: qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.* 6. habetur ad Ephes. 1. v. 13. & 14. *In quo & vos cum audissetis verbum veritatis (Evangelium salutis vestre) in quò & credentes signati estis Spiritu promissionis Sanctæ, qui est pignus hereditatis vestre in redemptionem &c.* Ergo fideles hoc signaculo sunt omnino certi, se esse in fide & gratiâ. Confirmant ex dictis suam opinionem 1. hoc Syllogismo apud Amesium fol. 144. unusquisque fidelis tenetur illud credere certitudine fidei, quod Deus fidelibus promittit. Sed Deus fidelibus promittit, quod remittentur ipsis peccata Actor. 10. v. 43. Ergo unusquisque fidelis tenetur credere certitudine fidei sibi remissa esse peccata. 2. Ex absurdo quia perquam absurdum, inquit, est dogma illud, quod perpetuam dubitationem hæsitacionem & fluctacionem astruit. Hanc confirmationem magni facit Hanneken in Ireneo suo à fol. 19. ubi vanam suam specialem fiduciam multis roborare laborat.

VII. Hunc errorem adeo dilucidè refellunt Sac. Scripturæ & Patrum testimonia, ut ad illa tenebris quibusdam involvenda Adversarij frustra omnes

omnes intendant nervos. Nam quomodo quis certus esse possit, præsertim certitudine fidei, se verè credere, pænitere, existere in gratia? ex qua Scripturâ hoc de se in particulari demonstrabit? nunquid Lutherani crepant, se credere, &c. Nunquid idem de se jactant Calvinistæ, Zwingliani, Schusteriani, Menonistæ, aliique plurimi hoc ipsum clamitant, ac justos Deique amicos se esse gloriantur? Cum verò una tantum vera fides esse possit: & fides eorum omnium sint diversissimæ, singulique infallibiliter se veram fidem ac justitiam possidere credant, certissimum est, eos in hac exultatâ fidei certitudine singulos errare. Ergo de suâ fide, pænitentia, gratia, perseverantia, prædestinatione, æternâque salute certi esse nequeunt. Porro solutio omnium fere, quæ Adversarij pro se afferre possunt, ex uno sequentium capium habetur. 1. quod sermo sit de remissione peccatorum in genere, non autem singulis applicata. 2. quod sermo sit tantum de certitudine conjecturali, vel de illa, quam certam moraliter appellamus. 3. Quod sermo sit de quibusdam certis personis tantum, quibus speciatim revelatio eâ de re facta sit. 4. quod sermo sit de certitudine gratiæ, quantum est ex parte & efficaciam mediatorum, quæ à Deo ad conciliandam gratiam præscripta sunt. 5. quod sermo sit ex suppositione v. g. quod quis præscriptis à Deo medijs legitime utatur &c. Nunc singillatim ex allatis testimonijs.

VIII. Respond. Ad 1. vocem illam *scimus* non includere certitudinem Fidei divinæ, sed tantum conjecturalem; quippe rectè scire dicimur, quæ ex signis & conjecturis colligimus; & de hac solum conjecturali scientia agere Joannem, patet inde, quod ex signis externis & affectu, qui est in voluntate, colligi velit, quod ex Deo simus, ideoque rationem scientiæ hujus addit; *quia diligimus fratres*. Ergo dilectio fratrum est illud signum; ex signo autem aliquid colligere, non est certitudo fidei. Adhæc in isto & similibus locis non est sermo de fide & persuasione speciali singulorum Fidelium, ut somniant Sectarij, sed sententiæ illæ omnes generales sunt: neque affirmant de omnibus & singulis infallibiliter verum, quod in communi loquendo de fidelibus desiderabat, & sperabat Apostolus; sicuti D. Paulus, cum loquitur de prædestinationis, fere semper ita loquitur, quasi certus esset, non solum se, sed & illos omnes, ad quos scribit, in numero electorum fuisse; quia scilicet id cupiebat & sperabat; sive Apostoli ex speciali privilegio infallibiliter fuerint certificati de suâ justitia, perseverantia & prædestinatione, sive non, de quo non omnino constat, etenim ex illo 1. ad Corinth. 9. v. 27. *ne cum alijs prædicavero, ipse reprobus efficiar*. cum S. Gregorio & alijs probabiliter colligit Cornelius à Lapide, Apostolum non habuisse certitudinem infallibilem de sua prædestinatione, & salute æternâ. Ad 2. aliud inde non sequi, quam Spiritum S. illud testari, quando, ut oportet, clamamus: *abba Pater*; at non est certum de fide, nos apponere conditionem his verbis subintellectam. Quare licet Spiritus Sancti testimonium in se sit infallibile, attamen constare nobis non potest, an illud testimonium, quod sentimus in nobis, verè sit Spiritus S. an diaboli, vel naturæ, vel sensualitatis; certum enim est, in agnoscendo Spiritu non raro nos falli; unde dicitur 1. Joan. 4. v. 1. *probate Spiritus si ex Deo sint*; quod

faretur Calvinus L. 3. Instit. c. 2. §. cum sit. sic scribens: *experientia ostendit, reprobos interdum simili fere sensu atque electos affici, ut ne suo quidem judicio quidquam ab electis differant.*

IX. Ad 3. Juramentum DEI, ut certum, nos utique admittere, quod tamen constare nos nihil facit; etenim ut probent Sectarij, hunc vel istum in particulari de justitia & salute esse certum, debent locum proferre, ubi huic vel illi in particulari, daturum se hæreditatem, fuerit DEUS pollicitus juramento; aliàs enim semper incertitudo particularis eadem recurret. Quin imò, ut Apostolus ostenderet, de hæreditate acquirendâ non posse haberi scientiam infallibilem, addidit (ad tenendam propositam spem) quasi diceret, nos promissam hæreditatem sperare tantum non autem de ea certos esse posse; siquidem non possumus esse certi, an compleverimus, quæ à nobis, & prout à nobis requiruntur. Ad 4. eodem, quo prius modò, scilicet oportere Adversarios ostendere, hominem fidei certitudine certum esse posse, se in particulari verbum DEI aptè audire, præcepta debite servare, & Deo sufficienter credere &c. Hæc quia homo scire certò nequit, nec certus esse potest de ijs, quæ à DEO promittuntur. Bene etiam Tirus in c. 3. Joan. versum. 36. notat, ex S. Augustino Tract. 14. in Joan. in similibus locis Tò habere vitam æternam, idem esse ac mereri vitam æternam, quod fieri potest, etiamsi id nos certò non sciamus. Ad 5. in primis gratis dici, in hoc loco agi de fide, cum communiter Doctores asserant, agi hîc de signaculo Baptismi vel Confirmationis, quibus ista propriè conveniunt. Deinde si de signaculo fidei ageretur, probaret contra Lutheranos, fidem amitti posse. Demum in particulari nemo certus esse potest, se habere talem fidem, ut sæpius jam dixi, & consequenter scire nequit, utrum ipse unus sit ex illis, quos signavit Dominus, & eisdem Spiritus Divini pignus dedit. Ad 6. cum hoc signaculum non sit eis impressum, sed colligi tantum debeat ex conjecturis & signis, certi esse nequeunt certitudine fidei, se hos signatos esse. Videri potest Cornelius à Lapide de his & alijs similibus locis.

X. Respond. ad primam confirmationem. Negando Minorem, quæ falsa est, si absolute sumatur; etenim promissit tantum remissionem adultis sub conditione, si se converterint verè, & seriam egerint pænitentiam, de quâ conditione impleta non habetur à quovis, nisi probabilitas aut moralis certitudo, idemque est de remissione peccatorum per Sacramentum Baptismi, & Pænientiæ cum imperfectâ dilectione vel contritione. Imò in hoc videtur ex duplici capite nasci eam, quam diximus, incertitudinem, nimirum ex parte conferentis & suscipientis. Et roboratur hoc argumentum ulterius; quia si ejusmodi articulum fidei haberemus, sequeretur omnem hominem, qui peccat mortaliter, continud fieri hæreticum; quippe non potest is, qui voluntariè peccat, credere se esse justum, nisi falsum de industria credere velit.

XI. Ad 2. fateri nos, absurdum esse vi alicujus dogmatis assiduis dubitationibus & fluctuationibus subdi: attamen hoc fieri debere, non est doctrina Catholica, sed aperta impostura hæreticorum, ut contra Menonem Hanneken ostendit in Apologia Ieremici Catholici contra eundem

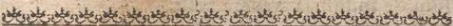
Ait Amefius, satis absurditatis esse in eo, quod Pontificij doceant, perpetuò dubitandum esse de perseverantia & electione, cum tamen Apostolus ad Ephes. 3. v. 12. dicat: per quem habeamus fiduciam vel audaciam & accessum in confidentia per fidem ejus. Sed & hæc obesa est calumnia, quod Pontificij doceant, perpetuò dubitandum de gratia, perseverantia &c. Scire etiam cuporem ex Amefio, cum non habuerit infallibilem de suo patre, de fide suæ uxoris &c: Sed ad summum duntaxat moralem certitudinem, aut opinionem verò similem, an idcirco perpetuò dubitaverit, & fluctuaverit, anxiusque hæserit ne forsam esset adulteræ filius, aut maritus? sanè Catholici Sapientissime faciunt, qui juxta monitum S. S. Apostolorum cum metu & tremore operantur salutem, eò quod, licet in divina misericordia & auxilio certissimam spem collocent, attamen cum hæc nostram cõoperationem requirant, merito solliciti sint, ne forte divinæ gratiæ eò, quo oportet modo, non respondeant: ideoque satagunt, ut quoridie per bona opera certam faciant vocationem & electionem suam. Licet igitur hæc Catholicorum sententia non omnem omnino formidinem tollat, aufert tamen anxietatem, imò & dubitationem illam propriè sumptam, quæ neutri parti assensus datur. Ad illud ex epist. ad Ephes. 3. dicimus, certitudinem gignere audaciam, sed eam certitudinem non esse de justitia nostra, sed de veritate mysteriorum fidei. Habemus igitur confidentiam, audaciam, accessum ad Deum per fidem Christi, quia hæc (sive divina à parte rei ista in nobis sit, sive humana) animati confidenter accedimus ad thronum gratiæ Dei, sicuti filius habens persuasum hunc esse suum patrem (et si nec pater nec filius habent certitudinem infallibilem de suâ illa necessitudine) fiducialiter ad illum accedit & beneficia sibi ab eo pollicetur. Quod addat Calvinista fol. 149. Apostolum dicere, hanc certitudinem esse per fidem Christi: hanc autem fidem imputari ad justitiam, ab eodem Apostolo ubique doceri, est hæc quoque hæretica impostura quindecim Christianis sæculis ignota, ut ex dictis patet.

CONTROVERS. LVI.

DE AUGMENTO GRATIÆ Justificantis, & hujus Amis- sione.

Quemadmodum stella differt à stella. i. ad Corinth. 15. v. 41. ita Sancti gratiã inter se diversi sunt, & hæc alius alio magis splendet. Item sicuti stellæ de cœlo cadunt, vel cadere videntur Apoc. 8. v. 10. & Matth. 24. v. 29. ita justii in gratia non sunt stabiles, sed excidere eã possunt, utrumque autem horum cum hæreticis est controversum, pro cuius litis decisione.

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Gratia justificans augetur

in justificatis per bona eorum opera. Hanc veritatem definit Tridentinum Concilium Sess. 6. c. 7. dum ait: *Infundi justitiam juxta cujusque dispositionem & cõoperationem, & gratiam augeri per bona opera.* de quo c. 10. & Can. 24. & 32. Probatur 1. ex Sacra Scriptura. Ecclesiast. 18. v. 22. *Non impediatur orare semper, & ne verearis usq; ad mortem justificari.* Rom. 2. v. 13. *factores legis justificabuntur.* Apocal. 22. v. 11. *Qui justus est, justificetur adhuc, & sanctus sanctificetur adhuc.* 2. Petr. 3. v. 18. *Crescite in gratia.* Ephes. 4. v. 15. *veritatem facientes in charitate crescimus in illa per omnia, qui est Caput Christus.* Colos. 1. v. 10. *Ambuletis digne Deo per omnia placentes in omni bono opere fructificantes & credentes in scientia Dei.* Sac. Scripturæ consentiunt P. P. & quibus D. August. Tom. 10. de verbis Apostol. Sermon. 16. c. 5. *Justificati, inquit, sumus, sed ipsa justitia, cum proficimus, crescit.* Utautem Justii ita crescere semper in gratiã possint, quamdiu sunt in via, habent auxilia sufficientia, ut novos & novos actus efficiant, sicut definitur in Clement. ad nostram. de hæret. cui consentiunt passim Patres. Et ratio facilis est, quia cum gratia intendatur etiam per actus remissos, ut suo loco patebit, nec possumus dicere, Deum homini rationis capaci denegare auxilia ad bene operandum, non est, cur dicamus, eum non posse semper in gratia crescere, & magis magisque justificari.

II. Hinc tamen nunquam futurum est, ut homo proprijs actibus in gratia factis eò excresecat, ut fomitem extinguere possit. Sumitur hoc ex verbis Pauli ad Rom. 6. v. 23. *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee, & captivantem me in lege peccati.* Ubi cum Apostolus ad summam gratiam elevatus dicat, se adhuc sentire rebellionem appetitûs, manifestè insinuat, eandem in cæteris manere. Idem dogma traditur à SS. Patribus, è quibus D. Hieronym. ex illo ad Gal. 15. v. 17. *Caro concupiscit adversus spiritum sic inferre: Et ecce Apostolus omnesque credentes, quod volumus implere, non possunt.* Ratio esse potest, quia Deus favorem spiritualem, quem exhibuit Beatissimæ virgini Mariæ; noluit præstare cæteris hominibus; certè hoc absque urgentissimo fundamento non facile de ullo alio asserendum, cum miracula non sine gravissima causa sint adstruenda.

III. *Doctrina secunda.* Gratia sanctificans in justificatis physice augetur: & non dicitur homo solum magis justificatus propter opera moraliter permanentia. Ita Catholici Doctores. Nam Trident. Concilium loco cit. ajens, *per bona opera nos mereri augmentum gratiæ,* supponit illud augmentum esse distinctum ab ipsis operibus, cum opera se ipsa non mereantur. Deinde augmentum, quod fit virtute Sacramentorum, ut est formaliter ex opere operato, non potest desumi ex opere moraliter permanente, cum tale nullum adsit. Denique gratia cum sit qualitas physica, capax est augmenti & intensiois perinde ut cæteræ qualitates. Ergo cum per tale augmentum, omnia optime componantur, debet procul dubio illud admitti. Utrum autem gratia per quodlibet opus bonum quantumvis remissum augeatur, commodius infra de merito dicemus.

IV. *Doctrina tertia.* Prædictum gratiæ augmentum statim confertur, dum fit actus. Ita Catholici Doctores conformiter Tridentino Sess. 6. varijs in locis. Ubi de augmento gratiæ & gloriæ semper loquitur cum distinctione; etenim gloriam docet, non dari nisi suo tempore, in fine vitæ &c. de gra-